«بوزانطيون»
ارمنجه يومیوسیاسی غزته. صاحب امتیاز ومدیر مسؤلی
بوزانت كچيان
مطبعه واداره‌خانه‌سی باب عالی جاده‌سنده ۳۸ نمره‌لی دائره مخصوصه‌ده در

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ. Տարեկան 7 մէճ. վեցամսեայ 3 ½, եռամսեայ 2։ —Արտասահման 40 ֆր. վեցամսեայ 20, եռամսեայ 10։ Թղթատարի ծախք մեր վրայ, բայց ի Բոլիս Լոքալէ։

ԲԻԶԱՆԴԻՈՆ

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՄԵՆՕՐԵԱՅ

ՔԱՆ ՓԱՐԱ — ՔԱՆ ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԲԻԶԱՆԴ ՓԷՉԷԹԱՆ

Իդիմաց թերթին կ'ատորագրէ մի միայն
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԻՆՆ
Առ որ կ'ուղղուին ամէն գրութիւնք

PUZANTION
Journal Arménien Quotidien,
Politique, Financier et Littéraire
Directeur-Propriétaire
PUZANT KÉTCHIAN
Bab Aali Djaddéssi, No. 38.
CONSTANTINOPLE

Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 203 — Կ. ՊՈԼԻՍ, ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ, 1897 ՅՈՒԼԻՍ 1/13 — 13 ՍԵՓԷՐ 1315 • 1 ԹԷՄՄՈՒԶ 1313 — Ա. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 203

ԽՄԲԱԳՐԱԿԱՆՔ

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻի ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրք լրագիր մը անցեալ օր դիտողութիւններ կ'ընէր Բուժվելի երկաթուղւոյ Ընկերութեան թերութիւններուն վրայ։ Իր դիտողութիւնք մանաւանդ պատեհապզմի ժամանակին կ'վերաբերէին։ Բայց ի՞նչ պէտք է ըսենք երբ մեր երկաթուղւոյ ընկերութիւնք հասարակութեան և երկրին չահուն անտես կ'առնեն նո՛յն իսկ խաղաղութեան ժամանակ։ Փոքր Ասիոյ բարօրութեան համար Անատոլուի երկաթուղւոյն վերարերեալ հարցերու կ'հետաքրքրինք։ Բայց միթէ այս երկաթուղւոյ նոր Ընկերութիւնն իր վրայ գրուած յոյսերը կ'պահէ՞։ Ա,յլ և այլ կողմերէ գանգատներ կը հասնին մեզ։ Հատ մը դեռ անցեալ օր հրատարակեցինք Նիկոմիդիայէ։*) Ա,յդ գործունեայ և վաճառական կեդրոնի վաճառականք կ'գանգատին թէ երկաթուղին նոր Ընկերութեան օրով իրենց վաճառքը շատ աւելի ուշ կ'յանձնէ քան նախորդ մատակարարութեան։ Սէֆէյէրլի օրով։ Ցառագդմունէ՞ւն է այս թէ յետադիմութիւն։ Ա,սոյ վաճառականներն իրենց ապրանքը Սիբքէճիի կողմն Ընկերութեան յանձնելնուն երրորդ առտուն Նիկոմիդիա կ'առանայինն։ Աբդի մատակարարութեան օրով, երկանիկ կ'համարին զբերնք եթէ 5—6 օրէն առանն։ Ի՞նչ է այս յապագման պատճառն։ Յամնք կ'ըսեն թէ կառավարիչը բաւական թուաւոր չեն։ Ուրիշներ կ'կարծեն թէ ճամբաներն այնքան լաւ և դիւցազուն չեն, որով մեքենավարներուն պատուիրուած է գանդաղօրէն յառաջ խաղալ։ Կրնայ մատծուիլ թէ վերջին չարաթներու յորդ անձրեւները չատ տեղ գիծը մաչեցուցած ըլլան, այնպէս որ ձողերը վտանգաւոր կերպիւ բացը մնացած գըտնուին։ Բայց գանգատն այս քանի մը չարաթներու կամ ամիսներու համար չէ։ Երկարագոյն չրջանի մը վրայ կ'տարածուի, և արդի Ընկերութեան պարտաւորութիւնն է ի նկատ առնուլ այս կարգի դիտողութիւնները։

Ուրիշ գանգատ մը սա՛ է թէ ո՛և է ապրանքի 100 քիլոն, որ Սիրքէճէիէ մինչ Նիկոմիդիա առ առաւելն ոսկեդրամ 10 ղրչ. ըլլալ պէտք է բան կառնուադրութեան, Պոլսոյ կողմը գտնուող պաշտօնեայք ըստ քանց 12-14 ղրչ. կ'գրեն, ու կ'պահանջեն առանց բացատրելու թէ ինչ դրամ է, իբր թէ հասարակութեան քսակն իրենց սեփականութիւնն ըլլար՝ մէջէն ուզածնին և ուզածնուն չափ առնելու արտօնութեամբ։ Ա,յս տեսակ զեղծումներ, ո՛ր կարգի պաշտօնեաներու ձեռամբ գործուին, պատիւ չեն բերեր ո՛չ մէկ վարչութեան, մանաւանդ այնպիսի վարչութեան մը որ Աբդելքի մէջ արիւմտեան վարչային բարքերն հաստատելու և բարի օրինակ ընծայելու յաւակնութիւնն ունի, բայց ընդ մէջ յաւակնութեան ու գործադրութեան՝ դժբախտաբար տարապայման հեռաւորութիւն կ'դիտուի չատ հեղ։

Նիկոմիդիոյ մեր յարգոյ թղթակիցը կ'գրէր Ցնս. 19 թուով թէ այս և յարակից կէտերու վրայ քանիցս դիտողութիւններ մատուցուեցան հանրային չինութեանց պաշտօնատան, բայց յարմար չէ թէ ինչպէս եղաւ, արդիւնք մը չտեսնուեցաւ։ Կ'կարծեն թէ խնդրագրերը կորսուած ըլլան, ուստի մամլոյ միջոցաւ ձայն բարձրացնելու պէտքը կ'զգան։ Կ'կասկածին թէ Ընկերութիւնն հասարակութիւնը չահագործելու միայն կ'նայի, և հասարակութեան ձայնին ու կարծիքին կարեւորութիւն չի տար։ Արդի Ընկերութիւնը գործի նոր սկսած ժամանակ աւելի ուշադիր կ'թուէր։ Լրագրական գրուածներուն մանաւանդ աւելի զգայուն էր։ Հիմակ այնքան անտարբեր կը վարուի, կ'ըսեն, որ Մամլոյ ձայնն ալ իրեն համար կշիռ չունի։— Ա,յս վերջին գանգատ, ըստ մեզ, արբագրութեան կ'կարօտի։ Շատ ժամանակէ ի վեր է որ տեղական Մամլոյն մէջ գանգատ մը չենք կարդար Անատոլուի երկաթուղւոյ Ընկերութեան մատակարարութեան դէմ։ Գոհացուցիչ իսկապէս գոյութիւնն չունի։ Ա,յն լրագրեր որ Ընկերութեան հետ կապ ունին՝ փոյթ չեն ըներ իրենց ամսականին չվնասելու համար։ Ա,յն լրագրեր ալ որք կապ չունին, բացարձակ անտարբեր են Ընկերութեան ալ, իր գործին ալ, իր վարիչներուն ալ։ Մեր մտքին, միջին ճամբայ մը նախատեսել կ'համարինք։ Ընկերութեան չահը կամ վնասն անտարբեր կ'թողուզմեզ, բայց կարելի չէ անտեսել որ այս Ընկերութիւն կարեւոր մենաշնորհ մը կ'չահագործէ։ Փոքր Ասիոյ էն կարեւոր գիծն իր ձեռքն է։ Երկրին համար կենսական կարեւորութիւն ունի այն գիծ, և որ՛ւն ձեռքը տեսնինք զայն՝ պէտք է հոգածու ըլլանք անոր, ի սէր երկրին, ի սէր ժողովրդեան։ Ցնտեսական տագնապէ տառապած երկրի մը համար մանաւանդ Նիւթական վերանորոգման էն էական միջոցներէն մէկն ըլլալ սահմանուած է Անատոլուի Երկաթուղին, և անոր բարւոք, խղճամիտ, նպատակայարմար չահագործութեան համար ո՛րչափ հոգածու ըլլանք, ո՛րչափ դիտողութիւն, քննադատութիւն ընենք՝ կ'արժէ։ կ'ըսեն թէ Ընկերութեան մարդի անօրէն Մ. Հիւկինէն զարգացեալ մտքի տէր անձնատուրութիւն մ'է, երկաթուղիի չահագործումէն ալէկ կ'հասկնայ, և գործ հանձնելու «մէրթագ»ն ունի։ Տնօրէնի դիւրքին բարձրանալէ առաջ, չատ երկրորդական պաշտօնները վարեր է միևնոյն Ընկերութեան մէջ, որոյ վարչական մեքենային ամէն դարձուածները լիովին գիտէ, և հետեւապէս ուր որ է պակասութիւնը, պէտք է կարող ըլլայ չուտով իմանալու և գարմանելու։ Ցեսնե՛նք։

(*).—Տե՛ս Բիւզանդիոն 195րդ թիւը։

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ՎԱՌՑ
Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀՕՐ ՔԱՐՈԶԸ

Ա,սասիկ ամիսիս ութն այն գեղեցիկ քաղաքին զոր Ս. Պատրիարք Հայրը խօսեցաւ Ս. Գր. Լուսաւորչի վրայ, Գալաթիոյ եկեղեցւոյն տօնախմբութեան առթիւ.—

«Եկեղեցին երէկ մեզ մի մեծ յիշատակ կատարելու հրաւիրեց։ Ա,մէն ազգ, ամէն ժողովուրդ իր անցեալ փառքով կ'ճոխանայ, իր փառաւոր յիշատակներով կ'պանծայ։ մա՛նաւանդ երբ մեծ անձնաւորութիւններ ունի։ Երէկ մեր եկեղեցին այդ փառքն ու պարծանքն ունեցաւ իր Լուսաւորչի անունով, Լուսաւորիչ որու ձեռքով լուսաւորուած ենք ամենքս ալ։ Չեմ ուզեր երկար պատմութիւններ բանել. գուք չատ մը բաներ լսած եք Լուսաւորչի վրայ եւ 16 դարերէ ի վեր Ազգն ու եկեղեցին կ'փառաւորուի Լուսաւորչի գործով։ Գործէ՛ն մեծ եղաւ հետեւանքն ու հետեւանքէն մեծ եղաւ Լուսաւորչի արդիւնքը, բոլոր Հայք, բոլոր զաւակունք Հայոց եկեղեցւոյն ամէն տեղ կ'բարձրացնեն իրենց Լուսաւորիչը։

Լուսաւորչին վախճանումը.— Ազգը չկրցաւ տեսնել իր Լուսաւորչին վերջին վայրկեաններն։ Ա,յսպէս եղաւ Մովսէսն ալ Իսրայէլի համար. Մովսէս Մովաբու լերան վրայ յափշտակուեցաւ, եւ Յեղտա Առաքելոյն ըմբռնուեամով, որպէս զի Իսրայէլ չի կարենայ աստուածացնել զայն և պաշտել իրենց սիրելի Մովսէսն իբր Աստուած։ Կարծես այդպէս եղաւ Հայոց համար. Լուսաւորիչ վախճանեցաւ հեռի առանին յարկերէ, բարձունքի վրայ։

Մեք Լուսաւորչի մահը չենք ուզեր ինչպէս կ'տեսնենք ուրիշ սուբերընուն, որովհետեւ Լուսաւորիչ Մեսրոպի քարոնձաններու մէջ առանձնացած էր, տեղ մը, ո՛ւր կ'առանձնանար միշտ աղօթելու համար. նա Սեպուհ լերան վրայ ճգնաւորական կեանքի վայելքներուն մէջ կ'անչնչանայ, և անորոշ ժամանակէ մը յետոյ կ'գտնուի Եթանէյուն Գառնիկ ճգնաւորի ձեռքով։ Ահա՛ այս գէ՛պքն յիշատակն է որ կատարեց երէկ եկեղեցին։ Հայոց Մովսէսը թռաւ երկինք, իր սիրելիներ չկրցան տեսնել զինքն իր վախճանման վայրկենին։ Իսրայէլ չգտաւ իր Մովսէսին նշխարքը, բայց Հայք գտան իրենց Լուսաւորչինն, և նախ Թորդան ղրկեցին գայն, ուսկից ցրուեցաւ յետոյ ամէն կողմ, և Լուսաւորչի այդ նշխարներէն այը մեզ էջմիածին, որ ամէնէն թանկագին ա,ւանդն է և տեսակ մը այծն Հայոց Կաթողիկոսութեան։ Հայոց Հայրապետք այդ Ս. Ա,յով կ'օրհնեն սրբալոյս Միւռոնն, որով կ'օծուին աւագանէն ծնեալք և կը կազմուին Լուսաւորչի հետ։ Բայց ի՞նչ է Լուսաւորչի գործը։

«1. Լուսաւորչի լոյսը.—Իր անունը բաւական է ցուցնելու իր գործը։ Նա մեզ ԼՈՅՍ տուաւ. Լոյսը միայն չէ այն զոր կ'ըմբռնենք առ հասարակ, այսինքն՝ առարկաները տեսնելու միջոցը։ Ա,չխարհի մէջ ի՛նչ որ գերազանց է՝ լոյս է, ինչ որ բարձր է՝ լոյս է, ինչ որ գեղեցիկ է՝ լոյս է։ Կեանքը լոյսով է, Քնութիւնը լոյսով է, կենդանին ալ լոյսով է որ կ'ապրի, կ'շարժի։ Լոյսը բարին է, և լոյսով է որ աներեւոյթ եւ անպատրաստ աչխարհը կերպաւորեցաւ. ամենայն ինչ է լոյսն եւ իր մէջ կ'պարունակէ ամէն բան. լոյսդ չուրջ կ'դառնայ աչխարհ ամենայն։ Մենք ալ կ'դառնանք Լուսաւորչի լուսին չուրջը։ Լուսաւորչի տուած լոյսն Աւետարանի լոյսն է, զոր մեր սիրեցեալ Փրկիչն երկնքէն բերաւ եւ ինքն Բրիստոս «Լոյս ի լուսոյ» ճանչցուց աչխարհի։ Հայոց ծանօթ էր այդ լոյսը Թադէոս եւ Բարթողիմէոս Առաքեալներու ձեռքով։ Բայց հալածանոց ներքեւ ընկճած, աղօտուած էր։ Առաքելական քարոզութենէն յետոյ Հայք ունեցան հաւատաւոր կոյսեր, մարտիրոսներ։ ունեցան իրենց Հայրապետներն ալ։ Բայց դեռ հեթանոսութիւն ալ կար, քուրմեր կային, մեհեաններ կային, ամեն բան դեռ հեթանոսական գոյն ունէր։ Հաւատացեալք քաշուած էին խոր ու մութ տեղեր, հալածանքը կ'սարսափեցնէր զիրենք։ Լուսաւորիչ եկաւ, նորոգեց առաքելական քարոզութիւնը, փայլեցուց Աւետարանի լոյսն եւ մեծամեծներէն մինչև յետին գիւղն ընդունեցին այդ լոյսն։ Ա,հա՛ Լուսաւորչի լոյսը։ Նա սակայն այդ լուսաւորութեան դործին մէջ յաջողելու համար չարչարուեցաւ երեսկայի մէջ, ուր կայ այժմ Զաբչարանաց Վանքն։ Ա,յդ չարչարանաց մէջ սկսաւ տալ իր լոյսը. բայց դեռ աւելին պէտք էր. խորվերատսի բանտ պէտք էր. լոյս հոն ալ կ'ցոլայ,. Օրիորդ Խորովիտեան կը տեսնէ, կ'չանկնայ զայն. հանել կուտայ այդ խաւարային տեղէն լուսոյ գործին, և ահա ամէն կողմ կ'փայլի ա՛լ Լուսաւորիչ, մանաւանդ երբ Մխիթարն ալ կ'իջնէ լոյսերու մէջ, կ'ճարտարապետէ, կ'ձեւէ Հայոց եկեղեցին, կ'լուսաւորէ աչխարհն ամենայն։ Մենք լուսով կ'ճանչնենք Լուսաւորիչն եւ այդ հաւատքի լուսով է որ կ'թափանցինք ամէն գաղանիքներուն ալ։ Հայք ցրուած, մատնուած ամէն տեղ, Լուսաւորչի լոյս հաւատքով կ'պանծան և կապուած կ'մնան իրարու։ Խաչարներ կուգան, մթին ամպեր կուգան, ասոնց մէջէն կ'ծագի լոյսի չող մ'ալ. Նա Լուսաւորչի լոյսն է, հաւատքի կեանքն է զոր ունին մեր եկեղեցին եւ իր զաւակունքը։ Պատմութեան մէջ 16 դարերէ ի վեր կ'տեսնենք Լուսաւորչի հաւատքն եւ ամէն ընթերցող փառք կուտայ Աստուծոյ որ Լուսաւորիչ մը տուած է մեզ։

«2. Մխոր լուսաւորիչ.— Լուսաւորիչ լոկ հաւատքի լուսով չլուսաւորեց զմեզ. մտաց, դաստիարակութեան լոյսն ալ տուաւ. համբաւ կապէս կրնամ ըսել, նա տգէտ չէր. կեսարիոյ դպրոցն էր, Փիլոմիլիանոս եպիսկոպոսի աչակերտն էր և արքունեաց դիւանագիրը։ Զրպարտութիւն է ըսել թէ Լուսաւորիչ գրքեր չնչած ըլլայ. մինչեւ Լուսաւորիչ բան մը չունէինք մասնագրապես, հետեւապէս ի՛նչ որ չկար, չէր կրնար չնչել։ Ընդհակառակն երբ դեռ ուրիշ ազգեր դպրութիւն չունէին, մեք ունէինք զայն Լուսաւորչի ձեռօք։ Նա էր որ դպրոց հիմնեց առաջին անգամ և իր Լուսաւորչէ սերունդն է որ զարգացուց ա՛յդ սկզբնաւորութիւնը։ Սահակ Լուսաւորչի սերունդն էր, յորդոց յորդի և թոռանց ի թոռն աւանդած էր ուսման գործեր, մինչեւ որ Սահակ պսակեց այդ ամէնը գրերու գիւտով և հայացնելով ամէն ինչ որ օտար է և օտարալեզու։ Ա,ամէն Լուսաւորչի արդիւնք են և եկեղեցին ու եկեղեցական դպրութիւնը Լուսաւորչով և Լուսաւորչին չուրիզներով զարգացան։ Մտաց լոյսն ալ ուրեմն՝ նա տուաւ մեզ և այս մասին մեք անոր չատ բան կ'պարտինք։

«3. Ընկերական լոյս.— Ազգային կեանքի լոյսն ալ Լուսաւորիչ տուաւ մեզ։ Ա,մէն տեսակ գժուարութիւններու մէջ բան մը կայ որ մեզ իրարու կ'կապէ, եւ ինչպէս ըսի յառաջ, ցրուած և վրատարանդի ըլլալով ամէն տեղ, սիրայ եւ սրտի կապ մ'ունինք. ընկերական լոյսն է այդ, որով կ'ճանչենք զիրար մի եւ կեղեցւոյ ծոցն և մի հաւատքի ուժով.— զգացում, ներքին ցոլացում, զոր կ'ուենենք իրարու հանդէպ եւ մեր եկեղեցւոյ համար, ընկերական լոյսն է որ ընել կուտայ, և զոյս ալ կ'պարտինք Լուսաւորչին։ Սրդ, Հայն իրաւունք ունի պանծալու իր Լուսաւորիչը, փառաւորել իր Լուսաւորիչն եւ վառաւորել իր Լուսաւորիչով. հայ զառամեալ ծերէն մինչեւ հայ տղեկը կ'ճանչեն Լուսաւորիչ անունն. և մենք համազումով և հաստատութեամբ կը ճանչնենք զանի։ Պօղոս Ա,ռաքեալ կ'ըսէր. ո՛վ որ Բրիստոսի ոգիով չէ՝ նա քրիստոնեայ չէ. ևս ալ կ'ըսեմ ով որ Լուսաւորչի ոգիով չէ, Հայ չէ։ Լուսաւորիչ գիտցաւ հաւատալ, տառապանք քաշեց, չարչարուեցաւ. այս ամէնուն մէջ ցուցուց տոկունութիւն, համբերութիւն եւ այս յատկութիւններով կրցաւ գործել, յաջողիլ, այսինքն՝ լուսաւորել իր հոգեւոր հօտը։ Մաղթենք որ Ա,նոր ոգին մեզ հետ լինի։»

ՏԳԵՂ, ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ

Ա,նապարծութիւնը կ'ըսեն թէ դատարկ ուղեղներու մէջ կ'բնակի. կ'հաւատա՛ք այդ ասացուածին. անշուշտ այո՛, որովհետեւ մեծ բարոյախօսներ, ներհուն իմաստասէրներ արտասանած են այդ վճիռն. այդպէս չէ՞։ ես չեմ հաւատար, և երբեք ալ չեմ կրցած հաւատալ. կենդանի օրինակները տեսած եմ չատ աչքս տակ ու կ'տեսնեմ, որք իրենց անձին վրայ հերքելով կ'հերքեն այդ. . . ձմեռօթոռ-Լե-Նովնի Տիայ, զրուցածը պարզապէս . . . թիւրիմացութեան մը արդիւնք է։ Ա,նապարծութիւնը կրնայ բնակիլ առէջասարակ և կ'բնակի թէ՛ դատարկ, թէ՛ լեցուն ուղեղներու մէջ. և աւելի ասոնց մէջ քան անոնց. միայն թէ առաջինները իսկոյն կ'մատնեն զայն, չեն կրնար իրենց մէկ խորչին կամ ծալքին մէջ պահել պարարկել, որովհետեւ, խորչ, ծալք չունին. ղարկ են. և պարզ ակնարկ մը կ'բաւէ տեսնելու համար հոն ի՛նչ որ կայ կամ չկայ. իսկ վերջիններու համար այդպէս չէ։ Ա,ս է պատճառն որ դատարկ ուղեղները միայն կ'մատնանուին կամ կ'բամբասուին միւս իրենց բնակարան անապարծութեան։ Ես ո՛րչափ լեցուն ուղեղներ կ'ճանչնամ որք անապարծութեան պօզեր ունին ամբարած, զորս ան տանեն միայն մերկապարանոց կ'պարզեն, երբ պարզասյ մը, հոգեկան վիճակ մը մէկ զբերնք իրենց խորը ցուցընել գեղ. և այդ պատգաներ չատ հազուագիւտ չեն, ոչ ալ այդ հոգեկան վիճակ դժուարաբ կպմելի. բացառութիւ։

Օրինակի համար. չէք կրնար անչուշտ դատարկ անուանել ուղեղ մը որ երկար տարիներ մշակուած, ընկերութեան և կեանքի մէջ մարզուած կըրթուած է. ուղեղ մը, էապես ժիր և եռանդուն ու բաւական հմտութիւններով, փորձառութիւններով լեցուն, վերջապէս ուղեղ մը որ խորհած է, խմասասիրած է և մինչեւ իսկ արտալոած. դատարկ չէ անշուշտ այդ ուղեղն. ի՞նչ կ'ըսէք։ Օ՛, ո՛չ, ելնանի՞ թէ չատ մը ուղեղներ այդչափ միայն լեցուած ըլլային. սակայն մտիկ ըրէք. գիտեցէք անապարծութեան մի տգեղ երեւոյթը զոր նչմարեցի երէկ այդ ուղեղին տիրոջը քով։ Ծանօթ է այդ մարդն և չատ աղէկ ծանօթ. ծանօթ մը որուն ներքին է մերձենալ առանց խուճկի և մամի և հնոը խօսակցիլ ընտանեբար. ծանօթ մը վերջապէս, սովորական ծանօթներէն, որուն չատ բնական կը գտնէ մարդ բարեւ տալ երբ հանդիպի և որմէ իրաւունք ունենալ կ'կարծէ իբրեւ ծանօթ նկատուիլ ու բարեւ առնել, առանց երբեք մտքէն անցընելու թէ իորին ակնածանաց խոնարհ հաւատիքն է առաջին բարեւն, և վերջին ազնուութեան թանկագին չնորհն՝ առած պատասխանն. ինչպէս որ գիտէք, անտարակոյս կ'պատահի երբեմն, երբ խնդիրը բարձր անձնաւորութեան մը հետ է։ Չէ, այդ ծանօթը բարձր անձնաւորութիւն մը չէ. ո՛չ գիրք ունի ո՛չ տիտղոս, ո՛չ կառք ունի ո՛չ ծառայ. վերջապէս ո՛չ հարուստ է և ո՛չ ալ հարուստի փեսայ, այլ պարզ մահկանացու մը, որ իր պարզութեանը մէջ պիտի ըլլար անչուշտ առաւել և յարգելի և արժանի, եթէ վարակուած չիներ մեծամոլութեան ախտէն։ Կը յարգէի զինք իբրև զաւակ իր գործոց և քաջ կառուղ գոյութեան պայքարի մէջ, կ'գնահատէի մանաւանդ եթէ ո՛չ իբրեւ տաղանդ մը, գո՛նէ իբրև առողջական զարգացած միտք մը որ կ'թուէր ունենալ առողջ գաղափարներ ու լուրջ նկարագիր, վերծ այն գեղիկ մեծամտութենէ ու դատական պզտիկութիւններէ զորս վարժուած էինք ցարդ իբրև առանձնաշնորհում նկատել մի միայն դասական ուսնողներու։ Մրատեղ գտնուեցանք երէկ դիպուածաբ այնպիսի տեղ մը, ուր ո՛չ ինքն էր տէր, ո՛չ ես և ո՛չ ալ մեզի հետ գտնուող ուրիշներն, հասարակաց վայր մը, ուր ամէն ոք կրնայ երթալ, ուտել, խմել և ագանիլ փոխարէն վճարումի մը։ Մի այդպիսի տեղ մարդ բնականաբար չատ գոհ կ'ըլլայ երբ ծանօթի մը հանդիպի, մանաւանդ եթէ իրեն համար օտար է այն միջավայրն. առաջին չարժումը կ'լինի անչուշտ մերձենալ այդ ծանօթին և քանի մը խօսք փոխանակել. այդպէս ընել ուզեցի ես ալ երբ հեռուէն նչմարեցի զինքն, բայց որովհետեւ այն պահուն դուրս ելնելու վրայ էր պարէզի գունչն, մի քանի արբանեակներու հետ պատրաստ մը համար թերեւս, սպասեցի վերադարձին։ Սպասելով, ուզեցի խմանալ թէ որո՛ւ կ'դառնէին հոն. հասատութեան տէրը կամ վա՛ճկալը թուեց ինձ մի քանի անուններ, ընդորս և այդ ծանօթիս անունն որուն կցեց Պէյ պատուանունը. Բ. . . պէյ. և որովհետեւ ես բոլորովին անտեղեակ էի իր Պէյ ըլլալուն և ո՛չ ալ մերազնեից մէջ այդ անուամբ ուրիշ պէյ մը կ'ճանչնայի, զարմացայ մի քիչ. այո՛, կրկնեց համոզմամբ. Բ. Պէյ, չէ՞ք ճանչնար։

Ա,զնուաչուք գերդաստաններու պատկանող պատանեակներ կան երբեմն ոտց չաճախ այդ տիտղոսը կուտան պզտիկութենէ վարժեցնելու համար զիրենք չփոցած յաւակնոտութեան. թերեւս անոնց նախանձած լինի մեր բարեկամը, սակայն պատանեակի տարիքէն չատոնց հեռացած է արդէն։ Ինչ եւ իցէ։ Զուչացաւ վերադառնալ պէյն. արդէն կերակուրի ատեն էր. դուրսէն լսեցի իր մեծադղորդ հարցումներն որոց ամենայն երկիւղածութեամբ կ'պատասխանէր կառավն և ի միջի այլոց կ'իմացնէր նաև թէ երկու հոգի եկած փնտռած են Նորին Մեծապատուութիւնը մի կարեւոր գործի համար։

Սալոնէն ներս մտաւ միչտ չրջապատակալ և իր կարեւորութեամբը տագորուած, համակուած մարդու մը երեւոյթով։ Տեսաւ զիս, կեցած էի հոն, և առջեւս անցաւ առանց բառ մ'արտասանելի բարեհաճելու, բարեւ մը միայն չնորհելով իր բարձրութեան գագաթէն ի մեծ զարմացումն ինձ որ վարժուած չէի վրնջ այդչափ բարձրերը տեսնելու։ Բարեւ մը մանրջ ու հպարտ, իբրեւ բավանդակ նչան ծանօթութեան, իբրեւ ամբողջ արտայայտութիւն քաղաքավարութեան կամ բարեկրթութեան։ Կ'երեւակայէք անչուշտ թէ չվոյեցայի մերձենալ այդ ծանօթիս և յայտնել իրեն այն մեծ հաճոյքն ու գոհունակութիւնը զոր կ'պարգեւէր ինձ այդ հանդիպում։ Կ'խոչեմ ձեզ նկարագրութիւնն այն չարժումներու, հիգերու զոր ի հանդէս բերաւ մեր բարեկամը կերակրոյ սեղանին վրայ, ամէն բանէ առաջ համար զինք գերիվերութեան մակարդակին վրայ, ուրկէ չարունակ կ'տայթաքեր կ'էնար. պահ մը բարութիւն ունեցաւ ինծի ալ խօսք ուղղելու, սակայն հարցում մը, անարգամեծար հոգածութեան փոքրիկ ցոյց մը ինքզինքն այնքան գոռոզ, այնքան արհամարհոտ, որ կարծես քովինները ըսել կ'ուզէր թէ իր ստորադաս պաշտօնեաներէն մէկն եմ և կամ խնդիր մը մատուցանելու եկած եմ։ Պատասխանեցի իրեն ամենայն անտարբերութեամբ։ Հոն պէտք է գտնուիք կատարելապէս թափանցելու համար անօպիսի նորահնար բառին բուն նչանակութեան, և հասկնալու համար թէ՛նչ որ կայ ծաղրելի, թէ՛նչ որ կայ զզուելի չանթերուն մէջ մարդու մ'որ կ'աչխատի ներկայացնել զինք չատ աւելի բարձր քան ինչ որ է իրապէս։ Զանց կ'ընեմ յիշատակել այդ մանրամասնութիւնները. չ'արժեր ատոնցմով զբաղիլ, արդէն քիչ մը բան հասկցաք. միայն ծանօթը կարող էք երեւակայել։ Նչանակեցէք միայն թէ անապարծութիւնը տարածուի ուղեղներու մէջ չէ միևնոյ որ կ'բնակի, բարոյախօսները կա՛մ սխալած են իրենց այդ վճռով և կա՛մ իրենք մէ քիչ դժուարահաճ, տարբերը կերպով կ'ըմբռնուն լեցունն ու դատարկն։ Իմ մասիս պիտի հակեի կարծելու թէ անապարծութիւնը ուղեղի մէջ չէ որ կը բնակի, այլ հոգւոյ մէջ, և ընդհանրապէս կ'նախընտրէ պզտիկ հոգիները։

Ա.ՏՐՈՒՇԱՆ

ՈՒԽՏԱՀԱՅՈՑ ԿԵԱՆՔԻՆ

Գէորգ Բանանեանի մահն.— Իր կեանքն և գործունէութիւնը.— Գէորգ Բանանեան, անօրէն Մոսկուայի Հազարեան, այս օրերս վախճանած է։ Ընդհանուր մտածել, Հայ թէ Ռուս, ցաւ կ'յայտնէ այս բանիերուն և զարգացած անձին կորստեան վրայ։ Իրը մանկավարժ հեղինակաւոր անուն մը հանած է, իր ամբողջ ուչադրութեան առարկայ ընտրելով կրթել գլխաւորաբար Կովկասի հայ աղքատ ուսանող դասն արեւելեան գիտութեանց ճիւղին մէջ։ 1836ին Ղազարի մէջ ծնած և Ստավրոպոլի տեղական վարժարանին մէջ ընդունակութեան փայլուն ապացոյցներ տալով, կ'ղրկուի Մոսկուայի լեզուաբանական հանալսարանն, ուր կ'հետեւի պատմական ճիւղին։ Շուտով իր համբաւ թիւնը, խօսելու ձիրքն և մանաւանդ աչակերտներու հետ վարուելու կարողութիւնը զինքը մատնանիչ կ'ընեն և հայագէտ Լիմինի մահուամբն 1861ին Ճեմարանի տեսչին կ'յաջորդէ և այդ ժամանակէն ի վեր Բանանեան կ'վարէր մեծ յաջո-

ԱՐԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԹԵՐԹԻ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

Ա. Ի. ՀԱՅԿԱԶՈՒՆԻ

Տարի մը՝ 16 ֆրանկ 97.

Ամսագրին խմբագրութիւնը կը գտնուի Փարիզ, 9 bis, Rue Jacob.

*** Ներկայ թիւրախառնութեան մէջ հայկական հարցին վերաբերեալ ամէն նորութիւն մեծ հետաքրքրութիւն կը շարժէ ամէնուրեք։ Ուստի ամսագրին խմբագրութիւնը կը յանձնարարէ իր բոլոր բարեկամներուն եւ բաժանորդներուն, որ ամէն անգամ որ կարելի ըլլայ, իրեն տեղեկութիւններ ղրկեն հայկական շարժումներուն վերաբերեալ։ Ասոնք պիտի ընդունուին շնորհակալութեամբ եւ ամսագրին մէջ պիտի հրատարակուին։

*** Ամսագրին ներկայ թիւին մէջ կը գտնուի Ա. Ի. Հայկազունիի նոր գործը՝ «Ազգային Ինքնապաշտպանութիւն» խորագրեալ։ Ասիկա ամսագրին մէջ պիտի հրատարակուի շարունակաբար։

*** Ամսագրին ներկայ թիւին մէջ կը գտնուի նաեւ Ա. Ի. Հայկազունիի «Ազգային Ինքնապաշտպանութիւն» գործին առաջին գլուխը։ Ասիկա ալ շարունակաբար պիտի հրատարակուի

1 ՕԳՈՍՏՈՍ 1897 ԹՎԱԿԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ

ՎԱՐԺԱՊԵՏ Ս. ԽՈՐԵՆԱՑԻ ԵՒ ՆՐԱ ԺԱՄԱՆԱԿ

ԱՐՁԱԿԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԷՆ

Հրատարակեալ ի Վենետիկ ի տպարանի Ս. Ղազարու 1858

Ներկայ տարեգիրքս ունի մի հիշատակ ուրախալի եւ ցաւագին, որ ինձ ստիպեց ոչ միայն ուշանալ իր հրատարակութեան մէջ, այլ եւ ամբողջապէս փոխել նորա ծրագիրը։ Ես ուզում էի տալ նրա մէջ մի ամբողջական պատմութիւն Հայոց Եկեղեցւոյ, որ ունի իր սկիզբն ու վերջը, իր ծաղկումն ու անկումը։ Բայց ահա մեր ազգի ամենամեծ եւ ամենասիրելի հայրը, որ ամբողջ քառասուն տարի ջանում էր ազգին ծառայել իր գրչով եւ իր խրատներով, ընկաւ ծանր հիւանդութեան մէջ, եւ ես ստիպուած եղայ ուշադրութիւնս դարձնել նորա վրայ։ Ուրեմն ես ստիպուած եղայ ինձ համար մի նոր գործ ստանձնել, որ է՝ գրել Ս. Խորենացու կեանքը եւ նրա գրքերի քննութիւնը։ Ես ուրախ եմ, որ կարող եղայ կատարել այդ գործը, որ ինձ համար շատ դժուար էր, եւ որ ինձ ստիպեց ամբողջ ամառը անցկացնել Վենետիկում։ Ես ուրախ եմ, որ կարող եղայ ազգին ծառայել իմ գրչով, եւ ուրախ եմ, որ ազգը ընդունեց իմ աշխատութիւնը։ Ես ուրախ եմ, որ Ս. Խորենացին, որ ամենից շատ ինձ հետաքրքրեց, ամենից շատ ինձ սիրելի եղաւ, ամենից շատ ինձ ուրախութիւն պատճառեց, ամենից շատ ինձ ցաւեցրեց, ամենից շատ ինձ ստիպեց աշխատել, ամենից շատ ինձ ստիպեց ուշանալ տարեգրքիս հրատարակութեան մէջ, ամենից շատ ինձ ստիպեց փոխել տարեգրքիս ծրագիրը, ամենից շատ ինձ ստիպեց ամբողջ ամառը անցկացնել Վենետիկում, ամենից շատ ինձ ուրախութիւն պատճառեց, ամենից շատ ինձ ցաւեցրեց, ամենից շատ ինձ ստիպեց աշխատել, ամենից շատ ինձ ստիպեց ուշանալ տարեգրքիս հրատարակութեան մէջ, ամենից շատ ինձ ստիպեց փոխել տարեգրքիս ծրագիրը, ամենից շատ ինձ ստիպեց ամբողջ ամառը անցկացնել Վենետիկում։

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՊԱՐԱՆԻ ՎԵՆԵՏԻԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ

ՀԱՅԿԱԿ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

(ԽՕՐԵՆԱՑԻ)

Ի ՎԱՂՆ, ՅԱՅ (ԻՐԱՒՄԲ ՏԻՊԱՍՈ ՀՓ.) Ա-ՐԻՒԱՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՄԵՐ ՍՐԲՈՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՈՅՆ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՏԱՐԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՍԱՆ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՆ ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ՄԵՐ ՍՐԲՈՅՆ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՈՅՆ ՀԱՅՈՑ ԱՄԵՆԱՅՆ ՏԱՐԱԾՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՄԱՍԱՆ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՍՐԲՈՅ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱՑՆ ՀԱՅՈՑ

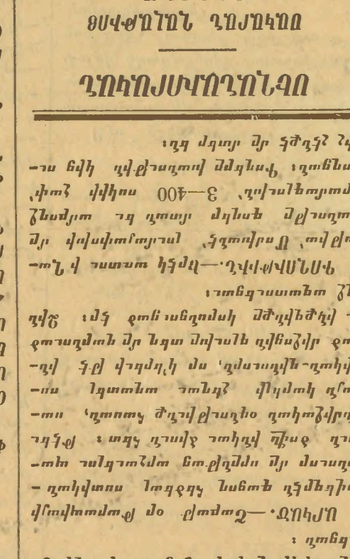

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՍՔԵՐ

ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ

ՀԱՅՐԱՊԵՏ ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ ՀՈՎՀԱՆՆԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ ՄԱՄԻԿՈՆԵԱՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԴԷՄ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՕՐԹՒ ՊՐԻԹԻԾ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՑԼ

ԴՐԱՄԱԴԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000 000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 12,433,000
ՀԱՄՈՑԹ 1895 ՏԱՐՒՈՑ 3,161,300

ՆՕՐԹՐԸՆ ԷՅՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԴԼՈՒԽ ԱՆԳԼ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 4,671,100
ՀԱՄՈՑԹ 1894 ՏԱՐՒՈՑ 1,245,300

Ընկերութիւնս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովութիւններ ի գործ կը դնէ չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական երաշխաւորութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած ձլասնին 20,000,000 Անգլ. Ոսկին Ե՛անցնի

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

«ՄԱՐԻԹԱՑՄ»

ԴՐԱՄԱԴԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 5,000,000

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 100,000

Ընկերութիւնը կ ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամածրարները խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Գալաթիա Մէհմէտ Ալի փաշա խան գետնայարկ թիւ. 22 և 22 կր. անհատներն, առ. ԴԱՒՌԻԿ Ց. ՄԵՐՈՒԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երիք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆԸ ԲԱՑՄԻ

Իսանէ սէրկիսի գօվհաիոնը ալիսի թարաքիշնան վարիս օլան իլան տըր.

*Նվիսաը չուհեւտա վէ մալուվինը դուղդաճը ասաքիրի չահանէ մէնաֆիինէ օլարագ թէէսիս վէ քիւչաը մէրհամէթ էֆդալ սունուհ վէ սուտուր պուլրուլան Իրատէի քէրեմ աաէի հազրէթը Խլաֆէթքէնահի միւգթէզալի մինիֆիինէն պուլունան իսանէ սէրկիսի գօվհաիոնը իհտա օլունան էչնա վէ նուգուտըն գազուվինէ միւպաշէրէթ իթթիհինաէն ասհաղը համիյէթ վէ ֆիւթիւվվէթ թարափիտրնան իհտա իսկիէճէնը նուգուտ վէ հէր նէվը էշնանըն ճումա կիւնլերի սաաթ եէտիսէն օնա վէ էյհամը սարիհտէ տաանի սաաղ տէօրթսէն քէզդալիք օնա գատար չհմհիլիք ելլուզդ աբայի հիւժայունը Խթիսալինէքի թէէկկրաֆխանէչինին իւսթ գաթրնտա պուլունան տաիրէկէ իրսալը վէ գօվհաիոն թարաքինան օրատա պուլունտրըլճաղ օլան մէմուրը մահսուսրնտան մագպուզ իյհտիաչէրլինին ալտրըրմասը պէեան վէ բճա օլունուր։ 8—10

Ս. Կ. ԱԿԱՑԵԱՆ

ՆՈՏԱՐԻՈՍ ԵՒ ԴՊԱԳՐՈՒՑ

1. *Մասնաւոր դատախոսութիւնք գծագրութեան, գծագիտութեան և գեղագրութեան։— 2. Ճարտարապետական, երկրաչափական ամէն տեսակ գծագրութիւնք. պատմայի և խալխի նկարներ եւրոպական և ասիական ճաշակաւ, մոնոգրամներ, պռոտոիի և բանտանդրոսի վերարերեալ ամէն տեսակ գծագրութիւնք, նոյնպէս սալօնի բարձերու ամէն տեսակները թէ թաւխի և թէ զանազան կերպասից վրայ. ջրաներկ, և նկարչական ամենօրեայ աշխատութիւնք այցելուքարտից, պարահանդիսից ոտսանելոյ, հացկերոյթից եւլն. եւլն. աշխատութիւնք։ Օրացոյցերու, քառասատէաններու, սիկարի թղթոց մեծ ազգարարութեանց և նօթայի վերարերեալ պատկերներու չինութիւնք։ Դիմադրութիւնը խիստ գոնացուցիչ պայմաններով։ Կ. Պոլիս, Սալթան-Համամ Սայիտիէ խան թիւ 24։*

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	ֆրանք	14,500,000
Պահեստի դրամ	»	21,173,000
Տարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնս փոխադարձ երաշխաւորութեամբ կ՝ապահովագրէ մշտերանոցներ և բնակարաններ և սոնց մէջ դանուած վաճառքներ և կարասիներ, խիստ չափաւոր սակագիներով։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ԴԱՒՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս Պահչէ-Դարաս, Անանիատիս խան, 12, 13, 14

THE
LANCASHIRE INSURANCE COMPANY

ՀԻՄՆԱԿԱՆ Է 1852 ԻՆ

ԸՆԿԵՐԱՑԻՆ ԿԵՆՏՐՈՆԱՏԵՂԻՆ ՓՈՂՈՑ

Lancashire Insurance Buildings
Exchange Street Manchester

Դրամագլուխ 3,000,000 անգլ. ոսկի
Պահեստի գումար 1,511,280 »

ՀՐԴԵՀԻ ՃԻՒՂ

Հրդեհի դէմ ապահովագրութիւն, ամէն տեսակ քարուկիր ու փայտաշէն կառուածներու վրայ, կահերու և ապրանքներու վրայ եւլն. եւլն. տարեկան պայմաններով։

ԿԵԱՆՔԻ ՃԻՒՂ

Այս ընկերութիւնն ալ ... աստիճանով կը ներկայացնէ ... առաւելութիւնները զորս կրնան վաճառքի կեանքերնին ապահովագրել ուզողներն, ամբողջ կամ իսանն՝ որոշ պայմանաժամով։

Նոր հանդուածք պայմանագրու-Լեան պէտք։

Տրէվերսական ապահովագիրը անժխտելի.

Ամսոյ կ ճապոնան և ջահոյց տասնակոս-Լեայք.

Այն տեղեկութեանց համար դիմել ընդհ. գործակալներուն, (Bond, Sellar and Co.) Պոնա Սեպէր և Ընկ. Բրիչիք Թիւնէլ խան, Գալաթիա։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

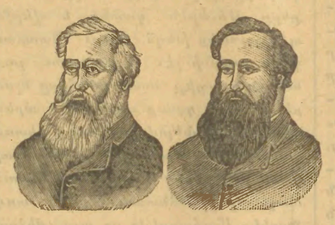

*Նոր գիւտ մը, որ կ՝ուշկանայ արմատներու նիւթէ ու խոտերէ, մանրու գոյնը սեւի կամ չագանակագոյնի կ՝վերածէ բնականին նման։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերը կ՝վերածուին բաց չագանակագոյնի և կամ մութ սեւի։ Փորձը ցոյց տուած է որ այս ներկ ուրիշներէն գերազանց է և այնքան բնականին նման է որ մանրազնին դիտողն անգամ կ՝խարուի։ Մազերուն անկումը կ՝արգիլէ, թելերը կ՝վանէ ու մարդը կ՝պահէ մազերը։ Դարձեալ ներկ չէ։ — Դործածելէ առաջ պատուիրէ ոգելից մը չորժել յետոյ փորր չափ մը պնակի մէջ դնել և ամէնօրյայ կամ խողնակ մը թեթև մը քերքէյով մազերուն լաւ մը քսել, այնպէս որ ամրողջ մազերը թրջել. մինչեւ չորնալը գլուխը բաց կենալ։ Վաճառատեղին է Թուրքիոյ մէջ իր միակ գործակալին Իսմայ Գարուանայի. անգլ. ընդհ. մէներանոց՝ 95—97. Գալաթիա, Նիւքսէք-գալաըրըմ, Վօյվոսա, Գալաթա-Շիշլիի թրամվէյներու կայարանին մօտ։

ՁԵՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՆԵՐ

ՍԻՆԿԷՐ

ԼԱԻԱԳՈՅՆՆ ԱՄԲՈՂՋ ԱՇԽԱՐՀԻ ՄԷՋ

ՄԻԱԿ ՆԵՐԿԱՑՈՒՑԻՉ Կ՝ՆՇՑՏԻՆԿԷՐ

ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

ՎԱՃԱՌՈՒԱՏԻՆ Ի ԳԱԼԱԹԱ ԵՒ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

ԲԵՐԱ. — Մեծ-փողոց կալաթա Սէբրայի Լիսէին վիմաց։

ՂԱԼԱԹԻԱ. — 1. Սինկէր խան, Թիւնէլի եառին։ 2. Գարաքէօյի մատ թիւ 120, Շիշլիի Թրամուէյներու կայարանին դիմաց։

ՊՈԼԻՍ. — Սիրքէճի, Հօճա-Փաշա, Պաղը Ալի Ճատէսի թիւ 11։

ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼԱՍԱՄ

Հազի, հարբուխի, լոնդրէ կաթօղբեան, ընդերքելաբեան պեմ, Լըն. Այս թանկագին դեղը տարօրինակ յատկութիւն ունի անմիջապէս ոչխարելու հարբուխը, հազը, կոկորդի ցաւը, գժուարաշնչութիւնն, եւլն։ Իր ազդեցութիւնը կ՝ընէ կարծրացած մաղաը կակուղցնելով եւ արտաքսումը դիւրացնելով։ Կոկորդի անհանգիստ խախտումներով դիւրը ցերեկ հանգչող եւ հանգիստը կորսնցնող անձինք կը հանգստանան եւ մէկ չիշը քաւ է հիւանդութիւնը բուժելուս Այս անունն զգրաշքներ կը գործէ չնչարգելութեան, հինցած հազի, էնֆլիւէնցայի եւ ուրիշ պարագաներու մէջ։

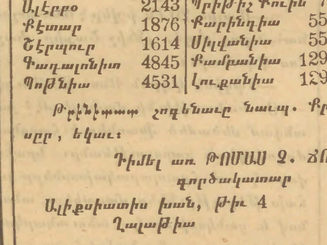

Վ Կ Ա Ճ Ա Գ Ի Ր

Ստորագրեալս, Թուրչուճը Հագոը էֆ., քնակեալ Տօվմա-Պահչէ, թիւ 25, կը վկայեմ որ 40 տարիէ ի վեր չնչարգելութենէ տառապելով համաեւտոր թիւրկերանուն դիմեցի եւ չատ տարի վատնեցի, բայց օգուտ չտեսայ. հիւանդութիւնն օրէ օր սաստկացաւ։ Ինչ ընելիքս չէի գիտեր, երբ բարեկամներ խորհուրդ տուին որ դիմիմ Կալաթա, Վոյվոսայի պահակատոցին քով, թիւ 95-97, Գ. Էա. Քարուանայի անգլ. վաճառատունը։ Հոն ծախած «ԲՕՈՒԷԼԻ ԱՆԻՍՈՆԻ ՊԱԼԱՍԱՄ»ը գործածեցի եւ 3 ամիսէն կատարելապէս բժշկուեցայ։ Եւ զայս հրատարակելը մարդասիրական պարտք կը համարիմ։ Կ. Պոլիս, 4 տպր. 92. Մարգր. ԷՍԱՍ ՀԱԳՈՔ

Ընդհ. Մեծաւոյն Էմմօնտ Քարուանայի անգլ. վաճառատունը Կալաթա, Վոյվոսա փողոց թ. 95-97։ Կը գտնուի նաև բոլոր դեղարարներն և գեղավաճառաց քով։

ՓԻՒՆԱՐ

ՇՈՒՐԵՆԱԻԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըբո-լի և Արբ-Լէյէ ծիր-ամիջը երկո- անգամ բանող լոգիենաբ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Սամարիա	3574
Լաուրենթիա	7718	Մարաթոն	2403
Սէրվիա	7391	Ադրիա	2393
Ուրանիա	7268	Սուրակոսա	2166
Բավարիա	5587	Թարիֆա	2246
Սէֆթոնիա	5517	Բալմիրա	2144
Կալիա	4809	Թրինիտատ	1899
Սայթիա	4557	Մօրօգգօ	1855
Ալէքսը	2143	Պրինթիչ Քուին	735
Ռէնար	1876	Քարինդիա	5598
Շէքսպէր	1614	Սիլվանիա	5598
Գադալոնիա	4845	Քամպանիա	12950
Պոթնիա	4531	Լուքանիա	12950

Թրինիպոտ չոգենաւը նաւտ. Քրէսըր, եկաւ։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈԼԻ գործակատար

Ալիքսիատիս խան, թիւ 4 Գալաթիա

ՄՈՍ

ՇՈՒՐԵՆԱԻԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըբո-լի և Մ՝ըլբրիչաքան ծիր-ամիջը երկո- անգամ բանող լոգիենաբ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ամասիա	3500	Թիպս	2500
Վամպէկ	3500	Մարէօթիս	2500
Մէնիւս	3500	Նէպտիս	2500
Անիւպիս	3000	Բէյա	2250
Ապօր	3000	Օսիրիս	2250
Անօրիւս	3000	Սֆինքս	2000
Օսմանլի	3550	Կասթօր	1500
Ֆարօս	2750	Կլէն	1500

Մարէօտիս չոգ. նաւապետ Գրաւն ամսոյս 12 ին Լիվըբուլէն հոս կ՝սպասի բնդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՈՒԻԹՕԼ և ԸՆԿ. Ուիթօլ խան ՃԷՑՄՕ ՄՕՍ և ԸՆԿ. 34, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվըբուլ

ԱՐՏՕՆՆԱՏԵՐ ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ ԹԻԶԵՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ», ՕՐԱԳՐՈՒԹ Կ. Պոլիս, Նո 38, Պաղը Ալի Ճատէսի

(22)

ԹՂԹԱՒՈՆ «ԲԻՒԶԱՆԴԻՈՆ»Ի

ԹՕՐԹ ՕՆԷ

ԿԵՆԱՑ ՊԱՅՔԱՐՆԵՐԸ

ՏՈՔԴՈՐ ՌԱՄՕ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ի՞նչ ունէին իրարու հետ։ Ի՞նչ պատահած էր։ Թալվան այս բանն ի վեր հանելէ ետ չկեցաւ։ Բայց իրեն այնպէս թուեցաւ թէ առ այս յայղալու համար աւելի բախտ պէտք էր քան ճարպիկութիւն։

Իրմէ զատ ուրիշ մ՝ալ դիտած էր այն մտայղութիւնն որոյ մէջ կ՝ապրէր Գեռաւտի կինը։ Միւնզիլ էր այս։ Դիմմանացին, անխռովութեամբ համակերպելէ յետոյ այն անտարբերութեան զոր Ռոնչիդա ցոյց կուտար իրեն, կարծես սկսեր էր ցրիւ իր կանխակալ կարծիքներն։ Իր պատարիւն անզգայութիւնը թոթափած էր, և անսովոր չանքերով կը ճգնէր անոր աչքը մանելու։ Ռամոյա մասին քանիցս կատակներ ըրած էր այն սակաւ ինչ կոչտ եռանդով որ իրեն սեփական էր։

—Ըսէ նայիմ, Թալվան, կը կասկածիմ որ Ֆրանձ կը սիրաբանէ կնոջս հետ։ Գիտես որ ես ժամանակ չունիմ անոնց վրայ հսկելու. քեզ կը յանձնեմ այդ պաշտօնը։

Եւ կ՝սկսէին խնդալ, Ռոնչիպալի յայտնած բուռն գժգոհութեան և Միւնզիլի յանկարծական վրդովման հակառակ։

Թալվան պատասխանած էր, թեթևս պէտք եղածէն աւելի լրջութեամբ.

—Կրնա՛ս վստահիլ վրաս։

Եւ այնս չէր խօսուած միջադէպին վրայ։ Բայց յիմարաբոյծն իրաւ առած էր իր պաշտօնն, և Գեռաւտի կինը լրտեսելու սկսած ըլլալով, ձեռնարկած էր նաև ուսումնասիրել պատկերհանն։ Իր նախկին թշնամութիւնը նորէն միտքն եկած էր այն գաղափարին վրայ թէ Ռոնչիդա կրնար չնորհ ընել Միւնզիլի։ Ցիրաւի, Թալվանի հոգեբուիւղին պէս մաքուր էր. պիտի մեռնէր մանաւանդ քան թէ իր բարեկամին կնոջ աչք տնկէր։ Բայց այն նեղութիւն թէ ուրիշ մը կրնար իրմէ առելի չնորհ գտնել անոր առջեւ, կը կասկածէր զինքը։ Նոյն ինքն ամուսինն աւելի նախանձ կ՝զգար։ Գեռաւտի կինը նոյնչափ կը վերաբերէր իր բարեկամութեան օրչափ երբեմն Ռամօ։ Ռոնչիդա եթէ առ Թալվան պարտական եղած սէրէն զատ ուրիչ որևէ սէր ցոյց տար, յայս յիմարաբոյծին պիտի համարուէր գողութիւն մը որոյ դէմ պիտի դանգատէր։

Բայց չուտով սիրտ առաւ։ Ռոնչիդա ամենափոքր ուշադրութիւն չէր ընծայեր Միւնզիլի։ Մայրը միայն կ՝զբաղեցնէր իր միտքն, և Տիկին Էչվարէի առողջութիւնը քանի մ՝ամիսներէ ի վեր շատ ցնցուած ըլլալով, մտահոգ խնամքները կը պահանջէր։ Թէև յիսնամեայ, բայց կենաց յոդնութիւններէն ու նեղութիւններէն մաշած, «արիւնը զարձած», ինչպէս ցաւագին ձայնով մը կը պատասխաներ, երբ հարցումներ ընէին իրեն, դրեթէ ոչնչաս վար չէր ըլներ իր սենեկէն։ Փեսան կը դարմաներ զինքն չարաչար և կամքդին։ Բայց, ինչպէս կ՝ըսէր Ռամօ, մեքենան այլևս չէր բաներ, և հարկ էր փոխել ինչ ինչ անիւներ, օրինակի ազագաս սիրտն, որպէս զի չարաչահկ բանիլ։

Սակայն հակառակ այն վատահութեան զոր ունէր իր ամուսնոյն անվրէպ դիտութեան վրայ, Ռոնչիդա ահագնորով կը տեսներ անոր մտերնական իր մօրմահճակալին։ կարծես թէ բժշկին չօշափումէն կը վախնար հիւանդին համար։ Երբ Ռամօ Տիկին Էչվարէի քով երեկոյ գիտաւորութիւն չայտներ, Գեռաւտի կինն յաճախ կը կեցնէր զայն ըսելով. «կը քնանայ կոր։» Եւ սիրտի հառաչանքով մը կը տեսներ բժշկին մեկնումն, որ բժշկական վարժարանը կ՝երթար և կամ իր հիւանդանոցն։ Ընդհակառակն, Ռոնչիդա իր մօր անարին քով կը քաշէր կը տանէր զԹալվան և յաճախակամ կը խնդրէր անկէ որ իր մօրը նայի։ Թալվան իր անձեռնհասութիւնը կը յայտներ ըսելով.

—Բայց դուք քալ գիտէք որ ես բժիշկ չեմ։ Ես տեսակ մը խելագար եմ, և ուրիշ խելագարներ կը խնամեմ, և ինչ կամ անոնցմէ ամէնէն անմիտները Թերեւս անոնք չեն որ այնպէս կը կարծուին։

—Եկէք, կը ժպտեր Գեռաւտի կինը, ձեր ներկայութիւնն օգտակար կ՝ըլլայ մայրիկիս որ կը սիրէ ղձեզ։

Օր մը յարեց.

—Ասկից զատ, հաւատացեալ էք դուք։ Եւ տիկա կը չեզոքացնէ չար ազդեցութիւններն։

Այս անգամ Թալվան սկսաւ հասկնալ, և իրողութիւնը ծանրակշիռ երեւցաւ իրեն։ Յայտի բան էր թէ Ռոնչիդայի ու Ռամոյի միջեւ յառաջ եկած էր անհամաձայնութիւն մը որոյ սկզբնակէտն էր Տոքտորին անհաւատութիւնը։ Գեռաւտի կինն, իր առաջին ընթացքը չարունակելով, կրօնական տեսակէտով նոր պահանջմունքներ ըրած ըլլար։ Ո՛վ գիտէ. Թերեւս փորձած էր հաւատքի բերել իր ամուսինն։ Այս մտածութիւն ի սկզբան այնքան ծաղրելի երեւցաւ Թալվանի որ չկրցաւ իր խնդուքը բռնել։ Բայց խորհրդածելէ վերջ, անոր մէջ գտաւ կուռ ա՛նպիսի ծանրակշիռ տարրեր որ իրաց վիճակը գրեթէ ողբերգական երեւոյթի մը տակ տեսնելու միտեցաւ։ Գեռաւտի կնոջ սպանիական մոլեռանդութիւնը, Ռամոյի խիստ ազատախոհութեան հետ ի պատքար մտնելով, ահաւոր ընդհարումներ յառաջ պիտի բերէր և Թերեւս պատճառ պիտի լինէր աղետաբեր հետեւանաց։ Աղջէն հիմակուընէ հասկցած էր այս մասին, զի Ռոնչիդա իր ամուսինը պատասխանատու կը բռնէր այն ախտին որով կը տառապէր իր մայրն։ Անոր մէջ կը տեսնէր Աստուծոյ մէկ պատուհասն որ անաստուածի մը հետ իր գարշելի կենակցութեան գէմ ղայրացած էր, ինչպէս նաև պատիժ մը՝ զայն յանդգնութիւն բերելու համար իր ըրած Թայլ Լանգերոն համար։

Ցիմարաբոյժը չատ նրբամտութեամբ իր մտքին մէջ նորէն կարգի դրաւ ինչ որ պատահած պէտք էր ընել։ Ո՛վ գիտէ. Թերեւս փորձած էր հաւատքի բերել իր ամուսինն։ Այս մտածութիւն ի սկզբան այնքան ծաղրելի երեւցաւ Թալվանի որ չկրցաւ իր խնդուքը բռնել։ Բայց խորհրդածելէ վերջ, անոր մէջ գտաւ կուռ ա՛նպիսի ծանրակշիռ տարրեր որ իրաց վիճակը գրեթէ ողբերգական երեւոյթի մը տակ տեսնելու միտեցաւ։ Գեռաւտի կնոջ սպանիական մոլեռանդութիւնը, Ռամոյի խիստ ազատախոհութեան հետ ի պատքար մտնելով, ահաւոր ընդհարումներ յառաջ պիտի բերէր և Թերեւս պատճառ պիտի լինէր աղետաբեր հետեւանաց։ Աղջէն հիմակուընէ հասկցած էր այս մասին, զի Ռոնչիդա իր ամուսինը պատասխանատու կը բռնէր այն ախտին որով կը տառապէր իր մայրն։ Անոր մէջ կը տեսնէր Աստուծոյ մէկ պատուհասն որ անաստուածի մը հետ իր գարշելի կենակցութեան գէմ ղայրացած էր, ինչպէս նաև պատիժ մը՝ զայն յանդգնութիւն բերելու համար իր ըրած Թայլ Լանգերոն համար։

Ցիմարաբոյժը չատ նրբամտութեամբ իր մտքին մէջ նորէն կարգի դրաւ ինչ որ պատահած պէտք էր ընել։ Ո՛վ գիտէ. Թերեւս փորձած էր հաւատքի բերել իր ամուսինն։ Այս մտածութիւն ի սկզբան այնքան ծաղրելի երեւցաւ Թալվանի որ չկրցաւ իր խնդուքը բռնել։ Բայց խորհրդածելէ վերջ, անոր մէջ գտաւ կուռ ա՛նպիսի ծանրակշիռ տարրեր որ իրաց վիճակը գրեթէ ողբերգական երեւոյթի մը տակ տեսնելու միտեցաւ։ Գեռաւտի կնոջ սպանիական մոլեռանդութիւնը, Ռամոյի խիստ ազատախոհութեան հետ ի պատքար մտնելով, ահաւոր ընդհարումներ յառաջ պիտի բերէր և Թերեւս պատճառ պիտի լինէր աղետաբեր հետեւանաց։ Աղջէն հիմակուընէ հասկցած էր այս մասին, զի Ռոնչիդա իր ամուսինը պատասխանատու կը բռնէր այն ախտին որով կը տառապէր իր մայրն։ Անոր մէջ կը տեսնէր Աստուծոյ մէկ պատուհասն որ անաստուածի մը հետ իր գարշելի կենակցութեան գէմ ղայրացած էր, ինչպէս նաև պատիժ մը՝ զայն յանդգնութիւն բերելու համար իր ըրած Թայլ Լանգերոն համար։

Ցիմարաբոյժը չատ նրբամտութեամբ իր մտքին մէջ նորէն կարգի դրաւ ինչ որ պատահած պէտք էր ընել։ Ո՛վ գիտէ. Թերեւս փորձած էր հաւատքի բերել իր ամուսինն։ Այս մտածութիւն ի սկզբան այնքան ծաղրելի երեւցաւ Թալվանի որ չկրցաւ իր խնդուքը բռնել։ Բայց խորհրդածելէ վերջ, անոր մէջ գտաւ կուռ ա՛նպիսի ծանրակշիռ տարրեր որ իրաց վիճակը գրեթէ ողբերգական երեւոյթի մը տակ տեսնելու միտեցաւ։ Գեռաւտի կնոջ սպանիական մոլեռանդութիւնը, Ռամոյի խիստ ազատախոհութեան հետ ի պատքար մտնելով, ահաւոր ընդհարումներ յառաջ պիտի բերէր և Թերեւս պատճառ պիտի լինէր աղետաբեր հետեւանաց։ Աղջէն հիմակուընէ հասկցած էր այս մասին, զի Ռոնչիդա իր ամուսինը պատասխանատու կը բռնէր այն ախտին որով կը տառապէր իր մայրն։ Անոր մէջ կը տեսնէր Աստուծոյ մէկ պատուհասն որ անաստուածի մը հետ իր գարշելի կենակցութեան գէմ ղայրացած էր, ինչպէս նաև պատիժ մը՝ զայն յանդգնութիւն բերելու համար իր ըրած Թայլ Լանգերոն համար։

(Շարունակելի)

Թարգմանիչ Բ. Մ. ՊՕԶԱՃԵԱՆ,